

in het woort
s Indië
men worden
den aange
et Evangelie
ge menschen
dan is voor
de daad des
Maar onze
de middelen
enspraak ont
delen is het

VIELENGA.

ke artikel
emen van het
heeft geworpen
Geelkerken".
niet gewone
revelen het er
goed, dat zij
Buytendijks op
oogen krijgen.
H. H. Kuypers

la hoogte was
ologen, zou hij
steeds erkend
grond van de
te chronologie
p in zijn Disp.
Dogmatiek 2.
onmogelijk, dat
en persona-
de chronolo-
En Dr A. Kuyper
atiek heeft bij
de Creatione-
onologie, waar-
doorning onder-
derheid is ver-
eden te hebben
merkt hij op,
wijfel wetten,
"bouwen valt"
re cijfers voor-
tekst, en in de
istert het moe-
persoonsnamen
(blz. 102, 103).
grote moeilijk-
niemand onzer
heim gemaakt
unt te noemen
ordt, met het
de vraag, of
n zijn bedoeld
h, wanneer hij
vraag is ge-
n zijn geweest,
is niet gesteld.
Dogmatiek als
ten hebben de
ngsverhaal ons
oor de studen-
inzicht mogelijk
ijke openbaring
ar vast, wordt
avinck, die in
de uitnemendste
agen af verschil-
toepingsverhaal
ser ook nu dit
ge niet te ver-
ogelijk, dat die
aantoon, dat
juist is geweest,
van de Schrift
dit gedaan. Dat
ond van Josua
genomen, maar
die, omdat de
het gezag der
en heeft alleen
dit bedoelt om
astronomie te
in het gewone

ukken, waarop
hebben niets te
n Dr Geelkerken
er niet om de
om de Schep-
hetgeen in God
dt meegedeeld
orden opgeval-
ich hieromtrent
cht geven om
vijfden, hebben
aar wel moeten
neer Prof. Buy-
rof, Bavinck in
ou hebben ge-
opvatting had.
n. Indien Prof.
rover gezweven
kbaar of onge-
heeft in zijn
ld en zich zeer
het zeer wel
e alle moeilij-

heden een open oog had en niet spoedig een beslisse-
meening uitsprak, zich wel eens weifelend heeft uit-
gelaten. Maar hij was, zooals ook Prof. Buytendijk
erkent, een door en door eerlijk man en hij zou in zijn
dogmatiek zich niet aldus hebben uitgesproken, wan-
neer dit niet de uiting van zijn innige overtuiging
was. Daarom gaat het ook niet aan, wanneer men
het gezag van Prof. Bavinck hier wil laten gelden,
in deze quaesties zich te beroepen op particuliere
uitlatingen, die niemand controleeren kan, maar heeft
men alleen te doen met hetgeen hij in zijn meester-
werk ons heeft nagelaten.

Vervolgens een citaat van Dr Broekstra, in de „Leid-
sche Kerkbode". Deze haalt op zijn beurt eerst weer
Dr J. Waterink aan, wiens in „Geref. Theol. Tijdschr.”
gemaakte opmerkingen spoedig te herkennen zijn uit
onderstaand gedeelte van Dr Broekstra's artikel:

Om over de kwestie Dr G. te kunnen oordeelen,
moet men inzag van alle stukken hebben gehad, of
dat ons een reëls geworden is omtrent alles wat er
is gesproken en geschied; 't komt mij voor, dat Dr Wa-
terink in z'n laatste Kroniek te vinden in 't Sept. num-
mer van „Gereformeerde Theologische Tijdschrift” wijze
woorden spreekt, als hij al 't schrijven en 't con-
cluderen over Dr G. en de classis Amsterdam aldus
heeft: „Het oude spreekwoord „uilen naar Athene
brengen” kan welhaast vervangen worden door „ketter-
jagers naar Amsterdam brengen.” Tenminste, wanneer
men „men” gelooft. „Ja maar” ... zoo zegt men,
„er is toch een brochure. Die heb ik gelezen. 'k Weet
er alles van...”

Maar wie er vlak bij staat, zegt: O, hebt ge die ge-
lezen ... dan weet ik er alles van. En vooralsnog
doet ieder, die er vlak bij staat, er het zwijgen toe.”

En dan trekt Dr W. de mijns inziens juiste con-
clusie, die door ieder weldenkende zal moeten worden
beaamd: „Alleen verwacht hij, dat menschen met
verstand zullen begrijpen, dat omtrent een zaak, over
welke meer dan tien heele dagen werd vergaderd,
over welke talloze stukken werden gewisseld, over
welke evenzeer talloze commissievergaderingen wer-
den gehouden, over welke zeer zeer vele malen door
welmeenende vrienden onder vier oogen met den per-
soon in kwestie werd gesproken, men niet, men
zelfs allerminst volledig is ingelicht, doordat drie
stukken worden gepubliceerd.”

Tenslotte zegt Dr Broekstra zelf:

En gevaarlijk eindelijk, vind ik 't schrijven ten op-
zichte van hen, die buiten ons staan. Het „Handels-
blad” heeft 't gekarakteriseerd als een „accuse”,
d.i. ik beschuldig, 't bekende woord van Zola in
de Dreyfuszaak.

De „N. Rott. Ct.” vindt 't een „ontroerend” schrij-
ven welke ontroering wel niet in 't voordeel van de
Gereformeerden zal geweest zijn. Ach men is zoo
spoedig ontroerd van blijdschap, als er wat van die
vermaledijde gereformeerden is te zeggen. En als
dan een beschuldiging, zooiets als van huichelaar,
kan worden gezegd, dan wordt de ontroering nog
sterker. Maar ... 't is er dan ook een ontroering
naar...

Indedaad: de zaak is in den moppentrommel terecht
gekomen. Het Leven heeft al over de classis gekwijd
en allerlei domooren komen in kranten argumenten
dragen, b.v. om Genesis te verklaren uit den stijl der
Apocalyps van Johannes! En inmiddels wordt de zaak
nog romantisch, sedert opschriften geadverteerd worden
als: Het briefje, en — ik citeer uit het hoofd: — het
kamertje (?) en meer van die kracht of zwakteit.
Er zullen er heel wat zijn (ook onder de menschen,
die in twijfel waren over „de classis”), die thans,
na er een Gereformeerde ruize-reclame-stijl uitgevonden
wordt (het briefje, het kamertje!), zich afvragen of
de vijanden der inquisitie (die zij — voorloopig nog
zonder overlegging van bewijs — constateeren), niet
den duivel uitwerpen door Beëlzebub, den overste der
duivelen.

Dr H. W. Laman schreef in „Geref. Kerkbl. v.
Overijssel en Drente”:

Maar we willen toch iets zeggen van een ding,
dat er nu bijkomt, en dat ons heel onaangenaam
lijkt.

Men heeft namelijk in den laatsten tijd de dooden
niet met rust gelaten. Er is iets gepubliceerd aan-
gaande wijlen Dr Bavinck, en wat deze gesproken
zou hebben op een vergadering van de N. C. S. V.
Nu kennen we Dr Bavinck uit zijn geschriften en van
zijn colleges. Op zijn colleges, dit weten we goed,
heeft hij de „naïef-realistische voorstelling” van den
zondeval behandeld, zonder zweem van bedenking.
En zijn boeken liggen voor allen open. Hij kan
natuurlijk gewijzigd zijn; maar aan dat gesprokene
hebben we niets, en daar kan hij zich ook niet
nader over verklaren. Daarom doet het onaangenaam
aan, dat men er nu mede voor den dag komt.
Dat lijkt ons niet kiesch. Daar moest men tevel
pleiten voor dezen grooten doode voor hebben.

Ook komt het ons voor met de goede manieren
te strijden, dat men particuliere gesprekken over
moeilijke onderwerpen aan de groote klok hangt. In
den ouden tijden deden soliede menschen zoo niet.
Maar — het is waar, de tijden zijn veranderd.
Het spijt me, dat mijn oude studiemakker, Prof.
v. Gelderen, zich uit zijn tent heeft laten lokken om
andere verklaringen te geven, over wat uit de bin-
nenkamer, ook omtrent hem, al te onbescheiden ge-
klapt is.

Het leedgevoel van Dr Laman over de nadere ver-
klaring van Prof. v. Gelderen kan ik persoonlijk niet
deelen. Dr Geelkerken heeft al herinnerd aan den
beker, waaraan Prof. v. Gelderen hier toepassing geeft,
dat als uw naaste (Prof. Buytendijk hier) u dwingt één
mijl mee te gaan, het goed is twee mijlen met hem
mee te loopen. Alzoo heeft Prof. v. Gelderen, toen
Prof. Buytendijk hem coram publico uit zijn tent wilde
lokken, hem geantwoord, dat hij al lang uit z'n tent
gewoest was in het volle zonlicht; alleen had Prof.

Buytendijk dat niet opgemerkt. Overigens heeft de op-
merking van Dr Laman de bedoeling, uitdrukking te
geven aan zijn meening dat deze strijdwijze niet de
gewenschte is en dat eigenlijk geen antwoord wen-
schelijk is om niet nog meer op die manier door te
gaan. In dat opzicht deelen we zijn meening ten volle.
Als er weer eens een brochure komt, dan is er
nog plaats voor een advertentie-term: Het Kamertje!
Maar ditmaal kan het de Kamer zijn, waarin de vriend
spreekt tot den vriend, waarin geen notulen geschreven
worden, en waaruit dus iedereen citeeren kan, wel
naar zijn beste weten, maar dan toch ook zoo, dat
niemand controleeren kan.

„Controleeren kan”, zeiden we.

Er zijn er ook, die „tuit eens „willen”.

Onder die laatsten behooren o.m. „De Nieuwe Rot-
terdammer”, „Het Handelsblad”, de organen der kerk
en belijdenislooze „religieuze”, vele ethischen, moder-
nen, „Het Volk”, „Het Leven” en „De Wekker”. Laatst-
genoemd blad zal vermoedelijk bij niemand de ver-
onderstelling in de hand werken, dat het een man als
Prof. Buytendijk in dogmatieke, exegetische, canoni-
sche kwesties als betrouwbaren gids aanmerkt. Wij mer-
ken dit niet op, om Prof. Buytendijk onaangenaam
te zijn, want in „De Wekker” deugt Kuypers niet en
Bavinck niet, en Dr de Moor, en Prof. Hepp en, en, en —
wij allemaal niet. Maar vooral de neocalvinisten zijn
er contrabande. Degenen, die den naam tegen hun
zin zich opgedrongen zien. En dus nog veel meer de-
genen, die hem graag zouden willen. Het is alzoovoor
niemand een geheim, dat Prof. Buytendijk voor „De
Wekker” geen autoriteit is. Het blad moet trouwens
al zijn gereformeerde leermeesters abdiceren, wil het
kunnen bestaan.

Maar dezen éenen keer is Prof. Buytendijk de man,
ook voor „De Wekker”. Het blad constateert, dat het
niet in staat is te beoordeelen, of Dr Geelkerken
van de Geref. lijn is afgeweken. Wij kunnen dat wel
ons voorstellen! Maar het is wel heel bar, dat „De
Wekker” geen bindende conclusies bouwen kan op
publicaties van veel officiële stukken (met
betrekking tot Dr Geelkerken) en dan wel al vast conclu-
deert uit enkele zeer officieuze, zeer éénzijdige (niet
in verkeerden zin bedoeld!) uitlatingen over gesprek-
ken, waarvan geen letter is gedrukt! Waarom — zoo
zucht „De Wekker” — juist die ééne (Geelkerken)?
En dan komt dit fraais:

Maar nu is de teerling geworpen en in de
„Overtoomsche Kerkbode” heeft Prof. Buytendijk,
vroeger Hoogleraar aan de Vrije Universiteit te
Amsterdam, een stuk geschreven, waarin hij betoogt,
dat als Dr Geelkerken schuldig staat, ook hij en andere
professoren aan de Universiteit niet vrij uitgaan.
Hij noemt de namen van prof. Van Gelderen en
Prof. Aalders en zegt, dat ook wijlen Dr Bavinck in
intimen kring meermalen in denzelfden geest
als thans Dr Geelkerken heeft gesproken. Het slot
van het schrijven van Prof. Buytendijk, die lid der
Geref. Kerken is, is werkelijk karakteriseerend
om den geest te leeren kennen, die
thans in de Geref. Kerken heerscht.
De teerling geworpen! Wel ja!

Alweer sensatie!

Spreekt Prof. Buytendijk als gereformeerde man van
wetenschap, dan deugt hij bij „De Wekker” niet.

Werpt hij een knuppel in het hoenderhok, dan noemt
dat blad zulks „een belijdenis”. Maar voorloopig heeft
zulks alles alleen maar de kracht om te bewijzen, dat het
driedubbel ellendig is, dat Jan Publiek buiten de kerk
graaient kan in problemen, waarvan het niets doorziet
en dat zelfs leiders in kerkelijke bladen zich zoo
tot op het gebeente laten zien, precies als in het
stadion, tegen den tijd dat het genot zijn wreedheids-
culminatie vindt.

Ik doe niets af van den ernst van Prof. B. Ik
geloof daaraan gaarne. Maar goede bedoelingen ver-
ontschuldigen niet, dat hij schreef over gereformeerde
leiders, wier publiek werk hem zelf haast niet bekend
was.

Wie zoo zwaar beschuldigt, moet eerst intensiever
hebben meegeleefd in de kerkelijke pers.

„Het Leven”, u weet wel, dat paedagogisch prul,
heeft de slang ten tooneele gevoerd als getuige
à décharge in het geding-Geelkerken.

Maar wie denkt aan de slang waarvan Christus
sprak en die Prof. Geesink in de Geref. Kerk van Bloem-
endaal heeft doen spreken toen ds Brussaard woord
bevestigd, die ziet in de slang meer een getuige à
charge!

Want van die slang is gezegd: wees dan voorzichtig
als de slang!

Lees ik dat woord in de Statenvertaling, dan wordt
het erg voor de publicisten dezer nog hangende kwestie.

Lees ik het woord in nog nauwkeuriger overzetting,
dan wordt het nog erger.

Met duivensoprechtheid alleen komen we er niet.

De Vrije Universiteit.

Prof. Grosheide zegt in „N. H. Kerkblad”:

We weten niet, wat er in de toekomst geschieden
zal. Of het mogelijk zal zijn plaatsvervangers en op-
volgers te vinden of dat het wellicht profijtlijker
zal zijn, nu toch de beide hoogleraren in de ge-
neeskunde de Vrije Universiteit verlieten, de medi-
sche faculteit voorloopig (maar dan ook in elk geval
voorloopig) te laten schieten en met alle kracht te
beproeven vóór 1930 een wis- en natuurkundige facul-
teit in te richten. Misschien is dat laatste beter,
en eerder mogelijk, dat zal in den kring der Vrije
Universiteit ernstig moeten worden overwogen.

Dit staat vast, het ideaal laten we niet los. We
blijven streven naar een volledige Universiteit op Gere-
formeerden grondslag. Het zou ongeloof zijn het ideaal
prijs te geven, wij die gelooven, dat God de wereld
geschapen heeft, durven de wetenschap aan, ook de
wetenschap der natuur. We gelooven, dat ondanks
vele bezwaren, ook op dat terrein God tot Zijn eer
moet komen.

En daarom versagen we niet.

De Vrije Universiteit heeft meer kwade dagen ge-
kend.

Dilloo ging heen, Hoedemaker ging heen, de beide
Lohmans gingen heen. Telkens met een conflict, maar
de Vrije Universiteit is het te boven gekomen.

Verschillende hoogleraren Sillevius Smitt, Biester-
veld, Zevenbergen stierven jong, anderen, Woltjer,
Bavinck, De Hartog, eer ze den leeftijd hadden be-
reikt, waarop een professor doorgaans aftreedt.

Toen wij zelf student werden, waren er slechts vijf
hoogleraren.

God heeft echter steeds geholpen en ondanks alle
bezwaren bleef de V. U. bestaan en kon ze haar
arbeid verrichten.

Zoo zal het, naar we gelooven, ook verder gaan.

Als we slechts gelooven, en niet den moed laten
zakken.

Dat mag nooit!

Het zou een zonde zijn bij het werk van den
Heere onzen God.

„Sinds ik het weet”

In „De Hervorming” schrijft Dr G. Hulsman over een
man, dien men trof aan het strand:

... Hij keek bijna nooit naar de zee, hij was ver-
diept in zijn boeken, maar ... de zeewind, de strand-
lucht, het opwekkende en verfrissende van zange-
rige golven en winden, de geheele boulevard-entourage,
het vroolijke, lachende blyje van groote menschen
en kleine kinderen, dat alles deed hem goed, schiep
atmosfeer, was een stimulans voor zijn energie. Zoo
vond ik hem dikwijls, den gelukkigen, den levenslust-
tigen, den in alles belangstellenden man, die het
„Carpe Diem” van Horatius in zijn schuld had ge-
schreven, zoo vond ik hem honderden malen, jaren,
jaren lang op alle mooie zomerdagen.

Maar, — op eens was het uit. Hij bleef hetzelfde
plekje bezoeken, maar hij kwam zonder bladen en
boeken. Het viel mij op, dat zijn gelaat van dag tot
dag begon te verbleeken, en stil met een trek van
weemoed om de lippen kon hij uren en uren naar de
zee zitten staren. Vroeger keek hij nauwelijks naar
de zee en hij zocht slechts naar nabijheid, omdat
zon en zeewind zijn zenuwen stalden en zijn ener-
gie verhoogden; echter ... de lectuur was hem
alles, de boeken brachten hem de volheid van het
leven. Nu was het anders. Hij las niet meer. Hij
staarde onafgebroken naar den einder. Het was mij
reeds dikwijls opgevallen, maar ik vermoedde een
tijdelijke vermoeidheid des geestes. Een toevallige ont-
moeting bracht de ontkenning van het raadsel. Toen
ik weer eens kwam langs het plekje, waar ik hem
zoo dikwijls had aangetroffen, verdiepte in zijn schat-
ten, en de vraag opperde: „Waar de boeken gebleven
waren?” — toen kwam het antwoord los en dit
antwoord was bitter. „De Dokter”, — zoo werd son-
der eenige terughouding gezegd, — „heeft mij onder-
zocht en hij geeft mij nog een paar maanden maar ...
ik heb een kwaal. Het is met mij gedaan, en sinds
ik dit weet ... is mij de aardigheid aan de dingen
vergaan. Bladen, boeken, tijdschriften ... wetenschap,
kunst ... politiek en bandel, Toorop, Debussy, Mah-
ler, De Volkenbond en Hugo de Groot en alles, wat
men denkt en schrijft en hoopt en verwacht ...
het is alles heel mooi voor de gezonden en allen
die het leven kunnen genieten, maar ... komt de
dood ... het is alles zoo akelig klein, en zoo
miserabel kinderachtig, speelgoed, prutswerk. Ik wil
er niet meer van hooren. Ik wil alleen nog de zee ...
want de zee is de eeuwigheid, en wat die eeuwig-
heid zal brengen ... ik weet het niet ... ik heb
vele vragen en op de meeste vragen weet ik geen
antwoord te vinden. Het eenige, wat ik kan zeggen is:
... Sinds ik weet, dat het met mij gedaan is ... in-
teresseert de aarde mij niet meer...”

Het eenige, wat mij interesseert, is de zee ... is
de eeuwigheid ... en terwijl hij dit zeide, staarde
hij weemoedig naar den einder. Zoo lang het hem mo-
gelijk was, is hij zijn oude plekje blijven bezoeken,
maar ... met boeken of bladen werd hij niet meer
gezien. Wat de menschen zeiden en wat zij deden,
het had voor hem alle waarde verloren. Hij zocht
alleen de zee ... de eeuwigheid ... Nu is hij heen-
gegaan, maar zijn woord „Sinds ik het weet”, brengt
in herinnering een ander woord, het woord van de
dichteres, die eens hetzelfde heeft gezegd, doch die
deze weemoedige zekerheid heeft opgeheven in de
hooge regionen van het geloof, en die daarom kon
verklaren:

„Sinds ik het weet — ik weet het wel, ofschoon
Nog onder ons angstvallig wordt ontweken
Het booze woord te noemen, dat bij 't spreken
Licht ruw of wat onzuiver klinkt van toon.

Sinds ik het weet, werd mij de overloed,
De schoonheid en de zoetheit aller dingen,
Die mij alom omgeuren en omringen
Nog wel zoo liefelijk en wel zoo zoet.

Sinds ik het weet, treed ik, wien het ontmoet,
Den vreemden en den vrienden op mijn wegen
Ontroerder en vertrouwlijker tegen,
En 'k groot ze met een vriendelijker groet.

Sinds ik het weet, is God mij meer nabij;
En vaak in d'ernst van 't aardse spel verloren,
Zoo ernstig en zoo diep als ooit te voren,
Gevoel ik plots Gods glimlach over mij.”

Occultisme en wetenschap.

Dr C. J. Wijnandts Francken merkt in „De Groene
Amsterdammer” op:

Wat het medium tot stand brengt, is nimmer
uitstijgend boven zijn geestelijk niveau. Nimmer ook
zijn er met volstrekte en allen tijt buitensluitende
zekerheid onthullingen vastgesteld van iets, dat aan
geen der aanwezigen bewust of onbe-
wust bekend was en waarvoor dus een tele-